

TIETEEN TERMIPANKKI

VETENSKAPSTERMBANKEN I FINLAND

THE HELSINKI TERM BANK FOR THE ARTS AND SCIENCES

Hyvä jatkokoulutuksen organisoi ja ohjaa,

kutsumme kaikkia tutkijoita mukaan termityöhön Tieteen termipankin verkkopalveluun (<http://tieteentermipankki.fi>). Käsityksemme mukaan tästä olisi hyötyä niin osana jatko-opintoja kuin tieteenalan ajantasaisen käsitteistön saamiseksi kaikkien kiinnostuneiden ulottuville. Tällä viestillä haluamme muistuttaa jatkokouluttajia siitä, että väitöstutkimukseen liittyvästä termityöstä voi palkita jatko-opiskelijaa opintopisteillä.

Tieteen termipankki on internetissä avoimesti saatavilla oleva Semanttiseen MediaWikiin perustuva verkkopalvelu, johon kootaan kaikkien Suomessa harjoitettavien tieteenalojen erikoissanastoa käännösvastineineen ja määritelmineen. Haluttaessa termipankin käsitesivuilla on mahdollista esittää laajastikin alan käsitteisiin liittyvää tietoa esim. käsitehistoriasta, tiedonmuodostuksen tavoista ja näkökulmista, joista ko. käsitettä käytetään tieteellisissä yhteyksissä. Tieteen termipankki palvelee tutkimusta ja yliopisto-opetusta ja tarjoaa samalla tietoa myös kenelle tahansa tieteellisestä tiedonmuodostuksesta kiinnostuneelle. Sen määritelmät ovat tieteellisiä, mutta selityksissä pyydetään antamaan tietoa myös maallikoille avautuvassa muodossa.

Tieteen termipankilla on neljä keskeistä **tavoitetta**:

- Tarjoamalla tietoa tieteellisistä käsitteistä se tekee tieteellistä tiedonmuodostusta **läpinäkyväksi** mm. koulutuksen tarpeisiin. Tieteen termipankki on osa avoimen tieteen infrastruktuuria. Se tuo osaltaan esiin tutkitun tiedon merkitystä yhteiskunnassa ja auttaa sen ymmärtämisessä hyödyntämisessä.
- Verkkopalvelu kokoaa eri tieteenalat yhteen ja sen avulla voi näin luoda yhteistä maaperää **monitieteiseen** ja **tieteidenväliseen** tutkimukseen.
- Se helpottaa tieteen **monikielisyttä** ennen kaikkea tarjoamalla termien käännösvastineita eri kielillä.
- Se kehittää **suomen** ja mahdollisuuksien mukaan myös **ruotsin** kieltä ja **vähemmistökieliä** tieteen kielinä.

Termipankissa voi tarjota määritelmiä myös muilla kielillä kuin suomeksi ja aihealue voi lähteä muusta kielestä kuin suomesta, ks. esim. Språkvetenskap (<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Spr%C3%A5kvetenskap>) ja Clean Energy Research (http://tieteentermipankki.fi/wiki/Clean_Energy_Research).

Tieteen termipankki karttuu rajoitetun talkoistamisen (engl. *niche-sourcing*) menetelmällä: kunkin tieteenalan tutkijat voivat saada oman aihealueensa asiantuntijaoikeudet ja päästä näin suoraan lisäämään tietoja. Asiantuntijaryhmä päättää itse toimintamuodoistaan ja siitä, kuinka laajalti asiantuntijaoikeuksia jaetaan. Aihealueen perustamiseen tarvitaan alan professorin tai tieteellisen seuran hallituksen hyväksyntä. Useilla tieteenaloilla asiantuntijaoikeuksia myönnetään kaikille tutkijoille väitöskirjatutkijoista alkaen.

Esimerkiksi *Helsingin yliopiston kieliperiaatteissa* mainitaan, että yliopistoon työsuhteessa olevat voivat lukea termityön Tieteen termipankissa osaksi kokonaistyöaikaansa ja jatko-opiskelijat osaksi jatko-opintojaan. Toivoisimme, että tästä suosituksesta tulisi elävää käytäntöä kaikissa yliopistoissa.

Väitöstutkimukseen kuuluu yleensä keskeisten käsitteiden määrittely. **Osana jatko-opintoja** väitöskirjatutkija voi tarkistaa, että hänen tutkimuksensa keskeisimmät termit on ajantasaisesti esitetty myös Tieteen termipankissa. Hän voi tarvittaessa päivittää ja täydentää tietoja ja liittää väitöskirjansa termipankin ko. käsitesivun lähdetietoihin. Ohjaajan tehtävä on ohjauskeskustelun osana tarkistaa tehdyn työn laatu. Mikäli väitöskirjatutkija päivittää tietoja

Tieteen termipankkiin, tästä voidaan palkita opintopisteellä tai kahdella työn määrästä riippuen. Jatko-opintojen tutkintovaatimuksissa on yleensä tähän sopivia kohtia, jotka voivat löytyä joko tieteellisen työskentelyn, esim. julkaisemisen tai tiedeyhteisössä toimimisen puolelta, tai esim. tiedeviestinnästä.

Mikäli asiantuntijaryhmä ei salli väitöskirjatutkijoiden saavan termipankin asiantuntijaoikeuksia, voidaan työskentelyyn käyttää termipankin käsisivujen keskustelupuolta, joka on avoin kaikille omalla nimellään (etunimi ja sukunimi) kirjautuneille käyttäjille. Mikäli ala puuttuu termipankista, rohkaisemme alan asiantuntijoita perustamaan alansa aihealueen ottamalla yhteyttä Tieteen termipankkiin.

Koordinaattorimme antaa tarvittaessa käytännön opastusta ja on valmis vierailemaan eri yliopistopaikkakunnilla. Keskustelemme mielellämme kaikista Tieteen termipankkiin ja eri tieteenalojen termityöhön liittyvistä kysymyksistä. Voimme tulla vierailemaan tilaisuuksissa tai järjestää info- ja opastustilaisuuksia yhteistyössä tieteenalojen, tieteellisten seurojen tai tohtoriohjelmien kanssa. Myös koulutusyhteistyö on mahdollista. Vuosittain on tarjolla myös eri alojen jatko-opintoihin soveltuva termityön ja käsiteanalyysin verkkokurssi ja mm. *Humanististen alojen monitieteiset käsitteet ja termityö* -kurssi. Em. MOOCin materiaaleihin voi perehtyä ympäri vuoden, vaikka kurssin suoritus aika on rajattu, ks. <https://digicampus.fi/course/view.php?id=4020>. Ks. myös ohjeet termipankin vasemmasta yläkulmasta avautuvasta valikosta <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>.

Tieteen termipankki on kansallisesti merkittävien tutkimusinfrastruktuurien tiekartalla yhteistyössä sähköisiä kielilaineistoja kokoavan FIN-CLARINin kanssa ja kuuluu FIN-CLARIAH-infrastruktuuriverkostoon ja sen saaman Akatemian FIRI-rahoituksen piiriin. Termipankki on rakennettu Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuuri-rahoituksella ja sitä koordinoidaan Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa. Tieteen termipankki on valtakunnallinen, ja verkkopalvelun monikielisyysominaisuudet mahdollistavat myös kansainvälisen yhteistyön. Termipankin yhteistyökumppani on Tieteellisten Seurain Valtuuskunta (TSV) jäsenseuroineen.

Tieteen termipankin merkitystä niin opetuksessa, tutkimusmaailmassa kuin koko yhteiskunnassakin korostaa se, että sille myönnettiin vuonna 2025 kerran kolmessa vuodessa jaettava Suomen tiedekustantajien liiton kannustuspalkinto tunnustuksena työstä tieteen monikielisyyden ja yhteisöllisyyden sekä kansalliskielten tieteellisen sanaston hyväksi:

<https://tiedekustantajat.fi/tiedotteet/kannustuspalkinto-tieteen-termipankille-vuoden-tiedelehti-on-lahikuva>

Lisäksi vuonna 2022 Tieteen termipankki sai kaksi palkintoa avoimen tieteen edistämisestä: Vuoden avoin oppimis- ja opetuskäytäntö -palkinto ja Helsingin yliopiston avoimen tieteen palkinto:

<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/yliopisto/tieteen-termipankki-palkittiin>

<https://blogs.helsinki.fi/tieteentermipankki/2022/10/25/helsingin-yliopiston-avoimen-tieteen-palkinto-2022-tieteen-termipankille>

Yhteistyöterveisin:

Tiina Onikki-Rantajääskö

Tieteen termipankin vastuullinen johtaja
suomen kielen professori, Helsingin yliopisto
Puh. 0503199331
tiina.onikki@helsinki.fi

Harri Kettunen

dosentti, koordinaattori
Tieteen termipankki
Digitaalisten ihmistieteiden osasto
Helsingin yliopisto
Puh: 0294123219
harri.kettunen@helsinki.fi
tieteentermipankki-info@helsinki.fi